

Využívání platformy OVID na LF UP v Olomouci : pět let zkušeností a současné možnosti

J. Potomková, I. Daubnerová, K. Langová
Informační centrum LF UP a FN Olomouc

HISTORIE

Počátky využívání platformy OVID spadají do počátku roku 1997, kdy začalo naše Informační centrum spolupracovat na projektu podporovaném Americkou mezinárodní zdravotnickou aliancí (AIHA) v zemích střední a východní Evropy. Tento projekt trvá dosud a je zaměřen na výuku a zavádění zdravotnického managementu. Předpokladem řešení projektu bylo zřízení funkce informačního koordinátora, který zodpovídá za zavádění moderních informačních technologií do lékařského vzdělávání i klinické praxe. Získali jsme jedinouživatelský přístup k internetovému serveru OVID v USA a možnost využívat zdroje potřebné k řešení projektu:

MEDLINE v celé retrospektivě od r. 1966

HEALTHSTAR v retrospektivě od r. 1975 (databáze pro řízení a ekonomiku zdravotnictví)

CORE BIOMEDICAL COLLECTION , což byla plnotextová kolekce 17 nejvýznamnějších lékařských časopisů. Většinu z nich naše knihovna sice odebírala v tištěné podobě, přístup však znamenal základní průlom ve zvyklostech uživatelů biomedicínských informací.

Díky školení a individuálním konzultacím pro uživatele získala technologie OVID velkou oblibu mezi pedagogy a vědecky pracujícími studenty Lékařské fakulty a rovněž lékaři Fakultní nemocnice. I my knihovníci a informatici jsme poprvé mohli zažít komfort přímého propojení mezi bibliografickým záznamem a plným textem časopisu. V průběhu řešení projektu se jednak krystalizovalo jeho celkové zaměření s orientací na medicínu založenou na důkazech (evidence based medicine), jednak potřeby partnerských institucí na periodickou literaturu.

V současné době máme pro potřeby Lékařské fakulty ve školské počítačové síti přístup k databázím PREMEDLINE, MEDLINE a kompletní COCHRANE LIBRARY pro evidence based medicine.

Informační centrum již několik let úspěšně spolupracuje s pedagogy Dětské kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci na zavádění principů medicíny založené na důkazech do výuky studentů i do klinické praxe. Kolekce biomedicínských a zdravotnických časopisů s on-line přístupy k aktuálním ročníkům i archívům vznikla po dohodě partnerských institucí projektu. Jde o 61 titulů pro klinickou

medicínu, ošetrovatelství, zdravotnický management a medicínské vzdělávání. 50% z nich má impakt faktor, 30% jsou unikáty v ČR.

V letech 1999 – 2001 jsme velmi uvítali možnost stát se členy konsorcia OVID MEDICON, které poskytovalo přístup k databázím a plným textům časopisů prostřednictvím serveru pražského Institutu klinické a experimentální medicíny. Společnost Medicon zajišťovala dobrý technický i uživatelský servis. Popularita technologie OVID se významně zvýšila zejména mezi lékaři Fakultní nemocnice v Olomouci, o čemž svědčí i dostupné statistiky využití zdrojů. V počtu přístupů i délce připojení se Fakultní nemocnice v Olomouci umístila v tříletém průměru na 3. místě mezi 21 členy konsorcia.

Aktualizace databází prostřednictvím serveru společnosti Medicon skončily na podzim roku 2001, ale i přes tuto skutečnost jsme poskytované databáze využívali pro retrospektivní rešerše, jako archivy časopisů a metodickou pomůcku pro školení uživatelů biomedicínských informací.

Na vybudovanou tradici navázala Národní lékařská knihovna v Praze, která je v současné době řešitelem a koordinátorem projektu „Konzorciální licence OVID MEDLINE, EVIDENCE BASED MEDICINE REVIEWS A CINAHL PRO ZDRAVOTNICKÉ INSTITUCE“. Poskytovatelem je firma Albertina icome Praha, která zajišťuje technický servis a velmi zodpovědně přistupuje ke školící a konzultační činnosti.

PERSPEKTIVY

Perspektivu v trendu projektů přístupů do plnotextových informačních databázových zdrojů lékařské a biomedicínské literatury vidíme v možnostech jejich využití na všech uživatelských úrovních.

Dokladem toho je právě probíhající testovací přístup k databázím OVID, např.

MEDLINE

EMBASE

EVIDENCE BASED MEDICINE REVIEWS

BIOLOGICAL ABSTRACTS

Journal@Ovid.Full.Text

Your.Journal@Ovid

kompletní plnotextové kolekci časopisů nakladatelství Lippincott, Williams a Willkins. Téměř 50% tvoří tituly s impakt faktorem.

Books@Ovid

jde o kolekci 170 elektronických lékařských učebnic

Testovací přístup prokázal, že pro knihovníky, řešeršéry, lékaře, pedagogy i studenty je velmi atraktivní filozofie integrace zdrojů biomedicínských informací s možností vyloučení duplicit při paralelním vyhledávání v databázích a přístupu k plným textům časopisů. Přitom nejde pouze o využití nabízené kolekce Lippincott, Williams a Willkins, ale o možnost propojení na plné texty časopisů předplacených u jiných nakladatelů pomocí funkce OpenLinks.

Dvojitý přístup který využíváme, přináší vzájemné doplnění informačních zdrojů a nepovažujeme tuto praktikovanou variantu za zbytečnou. Naopak, využity jsou oba zmíněné přístupy plnou měrou. Tuto skutečnost podporuje i postavení našeho pracoviště, které má dva zřizovatele - rezort školský a rezort zdravotnický.

Velmi ceněná je databáze [Books@Ovid](#) zejména v rámci jejího dalšího využití ze strany jak učitelů, tak studentů a samozřejmě i lékařů z klinické praxe, přičemž je možné uskutečnit výběr stěžejního oborového titulu nebo titulů, učebnic i knih úzce profilovaných, ale nezbytných pro vzdělávání lékařů a zdravotníků.

Podobně je tomu u databáze [Your.Journal@Ovid](#), tzv. šité na míru potřebám našeho Informačního centra. Možnost získání plných textů z časopisů vydávaných nakladatelstvím Lippincott, Williams a Willkins je velkým přínosem při získávání informací, jelikož zkušenosti dosvědčují, že vysoké procento žádaných lékařských a biomedicínských titulů vychází právě v tomto vydavatelství.

Nelze opomenout i jeden velmi důležitý fakt, a to uživatelsky přívětivé prostředí databází OVID, které oceňují jak profesionální knihovníci, tak i koncoví uživatelé. Za velkou výhodu lze považovat širokou možnost konfigurace řešeršního dotazu od jednoduchého zadání klíčových slov až po zužování jen v jednotlivých polích. Současně nabízí poměrně jednoduchou možnost kombinování výsledků vyhledávání, a to několika způsoby. Právě možnost volby použití vyhledávací strategie několika způsoby považujeme za velký komfort zejména pro koncové uživatele. Každému může vyhovovat jiný způsob a každému je tedy dána možnost volby např. u křížení nalezených výsledků hledání nebo při vyhledávání pomocí klíčových slov v tezauru MeSH (Medical Subject Headings). Jako knihovníci oceňujeme poměrně snadné vyhledávání resp. dohledávání citací a jejich upřesnění zejména v rámci MMVS (mezinárodní meziknihovní výpůjční služba), dále možnosti uložení si

vyhledávací strategie ve dvou časových relacích, tzv. alerty pro průběžné i jednorázové rešerše. Zanedbatelná není ani přehledná struktura a úplnost jednotlivých bibliografických záznamů a následná manipulace s nimi pomocí slušné manažerské podpory následného zpracování výsledku vyhledávání.